

DAVID HARVEY

Postmodernliğin Durumu

27 sayfalık görselleştirilmiş geniş özet

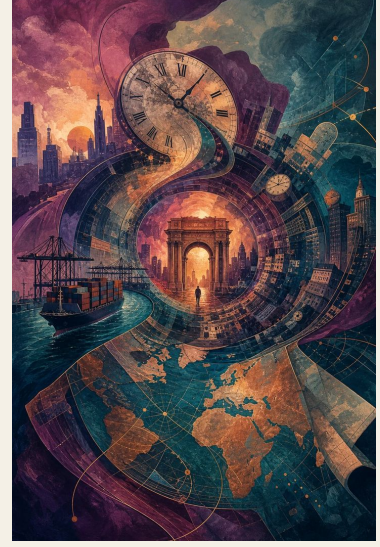
16 özgün bölüm gravürü · Gündelik örnekler
Ana fikirler · Eleştiriler · Akılda kalan sahneler

Özgün eserin yerini tutmayan açıklamalı okuma rehberi

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Bu rehberin pusulası

Aynı sokakta Roma sütununu, neon tabelayı ve cam gökdeleni tek binada görebilirsiniz. Harvey bunun yalnız mimarın zevki olmadığını sorar: Fabrika, para, iletişim ve çalışma zamanı değişirken kültürün parçalı görünmesi tesadüf mü?

Bu kitap nasıl okunmalı?

Mimari, sanat ve gündelik duyarlılıktaki postmodern dönüşümü geç kapitalizmin esnek üretimi, hızlanan finansı ve zaman-mekân sıkışmasıyla birlikte açıklayan geniş kapsamlı kültür-ekonomi incelemesi.

Kitap dört parçadan oluşur: kültürde modernizmden postmodernizme geçiş, Fordizmden esnek birikime dönüşüm, zaman-mekân deneyimi ve genel sonuç. Rehber bu köprüleri korur; ekonomik açıklamayı her sanat eserinin tek nedeni gibi kullanmaz.

Bir ürün sabah İstanbul'da tasarlanır, öğlen Shenzhen'de üretilir, akşam dünya çapında reklama çıkar. Mesafe kaybolmuş gibi görünür; fakat limanda bekleyen işçi için şehir ve saat hâlâ ağırdır. Zaman-mekân sıkışmasının hem hızını hem eşitsizliğini bu çift sahne anlatır.

KULLANIM ÖNERİSİ

Bir oturuşta bitirmek zorunda değilsiniz; her gravür bir sonraki durak için hafıza kancasıdır.

YOL HARİTASI

21 durakta kitabın bütünü

01	Bu kitap nasıl okunmalı?	12	Zaman-mekân sıkışması
02	Modernlik katı olanı eritiyor	13	Mekân sermaye için hem engel hem çözümdür
03	Modernizm düzen kurmak istedi	14	Mekânsal çözüm ve kriz erteleme
04	Postmodernizm parçayı ve oyunu sever	15	İmaj üründen hızlı dolaşır
05	Pastiche ve nostalji	16	Postmodern kültür kapitalizmin aynası mı?
06	Kent bir kolaj olur	17	Değişimin içinde süreklilik
07	Fordizm: bant ve kitlesel tüketim	18	Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer
08	Fordizmin krizi	19	Kitap hakkında süren tartışma
09	Esnek birikim	20	Bugüne taşınan üç soru
10	Çalışmanın parçalanması	21	Bir cümlede kitabın özü
11	Finans hızlanır ve özerkleşir		

Modernlik katı olanı eritiyor

Modern hayat yenilik, kentleşme ve piyasa değişimiyle eski düzenleri sürekli çözerken aynı anda yeni bir bütünlük arar. Bu nokta kaçırılırsa bölüm kolayca bir slogana dönüşür; görülürse kitabın geri kalanı yerine oturur.

Aile dükkânının yerini fabrika, fabrikanın yerini alışveriş merkezi alınca şehir sakini hem özgürlük hem köksüzlük yaşar. Bu sahne, yazarın soyut düşüncüyü neden sonuçları hissedilebilen gerçek bir ana bağladığını açıklar.

Değişim bütün yerlerde aynı hızda değildir ve gelenek yeni biçimlerle yaşamayı sürdürür. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız küçük bir etkidir; ölçüyü bağlam belirler.

Bir yenilik anlatısında kimin hareket kazandığını ve kimin dayanağını kaybettiğini birlikte görmek gerekir. Gündelik hayata taşınacak soru şudur: Bu düzen değişse kimin seçeneği artar, kimin alışkanlığı bozulurdu?

Bölümün görünmeyen ikinci katında, “Modernlik katı olanı eritiyor” ile Postmodernliğin Durumu kitabının ana sorusu arasındaki bağ belirginleşir. İlk paragraftaki iddia ile örnekteki somut sonuç yan yana durduğunda, tek bir kişiyi suçlamanın ya da tek bir kurala sığınmanın neden yetersiz kaldığı görülür. Burada önemli olan ayrıntıları rastgele çoğaltmak değil, hangi ayrıntının sonucu gerçekten değiştirdiğini bulmaktır. Böylece bölüm, ezberlenecek bir cümleden çıkıp yeni bir olay karşısında sıranabilecek düşünme aracına dönüşür.

Modernizm düzen kurmak istedi

Sanat ve mimaride modernizm parçalanan dünyaya işlev, evrensel biçim ve ilerleme düzeni verme çabası taşıdı. Burada amaç tek bir neden ilan etmek değil, olayın hangi bağlantı üzerinden biçimlendiğini göstermektir.

Düz çizgili toplu konut ı ışık, hava ve eşit yaşam vaat eder; süsten arınmış bina yeni insanın sahnesi olur. Aynı sahneye başka bir kişinin gözünden bakmak, açıklamanın sakladığı güç ve maliyet farkını ortaya çıkarabilir.

Evrensel tasarım yerel kültür ve kullanıcının gerçek alışkanlığını ezebilir. Karşı örnekler iddiayı çöpe atmak yerine hangi koşullarda gerçekten işe yaradığını daha açık gösterir.

Bir tasarımın temiz ideal çizimiyle içinde yaşayan insanların dönüştürdüğü gerçek mekânı karşılaştırmak gerekir. Bugün aynı ilişkiyi ararken önce görünen sonucu değil, sonucu normalleştiren kuralı ve teşviki bulmak gerekir.

Postmodernizm parçayı ve oyunu sever

Postmodern kültür tek büyük anlatı yerine çoğul üslup, ironi, alıntı ve yüzeylerin yan yana gelişini öne çıkarır. Yazarın itirazı kişilere değil, kişilerin davranışını anlaşılır kılan yerleşmiş açıklama biçimindedir.

Yeni bina antik kemeri neon ışıkla birleştirir ve tarihsel doğruluk yerine tanıdık işaretlerle oyun kurar. Bu küçük olay kitabın büyük haritasındaki bir iğnedir; çevresindeki ilişkiler görülünce yerinin neden önemli olduğu anlaşılır.

Çoğulluk özgürleştirici olabileceği gibi anlamı satış dekoruna çevirebilir. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız küçük bir etkindir; ölçüyü bağlam belirler.

Bir eserde farklı sesi gerçekten konuşturmakla yalnız egzotik desen olarak kullanmayı ayırmak gerekir. Küçük bir haftalık gözlem, fikrin gerçekten açıklayıcı mı yoksa yalnız kulağa etkileyici mi geldiğini gösterebilir.

Pastiche ve nostalji

Geçmiş üsluplar tarihsel çatışmalarından koparılarak seçilebilir görüntü parçaları halinde yeniden satılabilir. Kavramın değeri, her şeyi açıklamasında değil, daha önce birbirinden kopuk görünen ayrıntıları bağlamasındadır.

Yeni kafe eski fabrika tuğlasını korur ama işçilerin grev tarihini menü dekorunda sessiz bırakır. Örneği akılda tutmak, kavramın kuru adını ezberlemekten daha değerlidir; çünkü neden ile sonucu yan yana gösterir.

Geçmiş biçimini kullanmak her zaman sahte değildir; hatırlama ve koruma da sağlayabilir. Yazarın güçlü tonu, olasılık ve bağlam payını yok etmez; gerçek hayat iki uç arasında birçok ara renk taşır.

Nostaljik üründe hangi geçmişin parlatıldığını ve hangi bedelin çıkarıldığını sormak gerekir. Bu fikir hazır reçete sunmaz; fakat kararın gizli varsayımını görünür kılarak seçenekleri dürüstçe tartmayı sağlar.

İddianın sınırını denemek için, “Pastiche ve nostalji” ile Postmodernliğin Durumu kitabının ana sorusu arasındaki bağ belirginleşir. İlk paragraftaki iddia ile örnekteki somut sonuç yan yana durduğunda, tek bir kişiyi suçlamanın ya da tek bir kurala sığınmanın neden yetersiz kaldığı görülür. Burada önemli olan ayrıntıları rastgele çoğaltmak değil, hangi ayrıntının sonucu gerçekten değiştirdiğini bulmaktır. Böylece bölüm, ezberlenecek bir cümleden çıkıp yeni bir olay karşısında sınanabilecek düşünme aracına dönüşür.

OKUMA EŞİĞİ 1 / 3

İlk bağlantılar artık görünür

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Modernlik katı olanı eritiyor
- Modernizm düzen kurmak istedi
- Postmodernizm parçayı ve oyunu sever
- Pastiche ve nostalji

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Kent bir kolaj olur
- Fordizm: bant ve kitlesel tüketim
- Fordizmin krizi
- Esnek birikim

Bağlantı sorusu: “Modernlik katı olanı eritiyor” ile “Pastiche ve nostalji” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Kent bir kolaj olur” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Kent bir kolaj olur

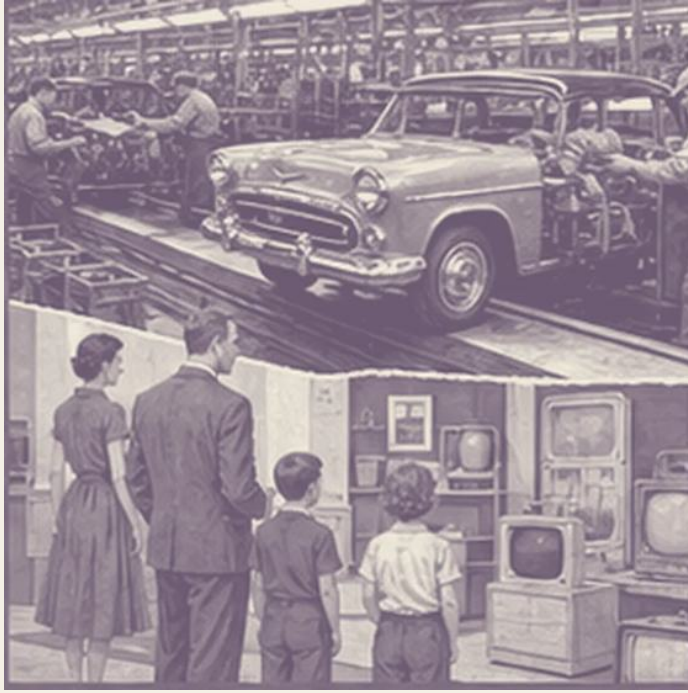
Postmodern şehir tek merkezli plan yerine tema alanları, tarih taklitleri ve tüketim adacıklarının kolajına dönüşür. Bu nokta kaçırılırsa bölüm kolayca bir slogana dönüşür; görülürse kitabın geri kalanı yerine oturur.

Aynı gün içinde alışveriş merkezi Venedik'i, konut sitesi Osmanlı sokağını ve plaza New York'u taklit eder. Aynı kişileri başka kuralların içine koyduğumuzda davranışın değişmesi, açıklamanın nerede aranacağını gösterir.

Karma üslup sıradan kullanıcının yaratıcılığına da alan açabilir. Sonraki araştırmalar ayrıntıları değiştirebilir, fakat iyi soru yeni bilgilerle yeniden sınanabildiği için yaşamayı sürdürür.

Şehir görüntüsünü değerlendirirken kamusal erişim, kira, ulaşım ve kimlerin yerinden edildiğine bakmak gerekir. Kavramı önce kendi davranışımızdaki küçük örnekte aramak, onu başkalarına yöneltilecek kolay suçlamadan kurtarır.

Fordizm: bant ve kitlesel tüketim

Fordizm standart ürünü bantta yüksek hacimle üretilip görece düzenli ücret ve kitlesel tüketimle dengeleyen savaş sonrası rejimi anlatır. Kavramın değeri, her şeyi açıklamasında değil, daha önce birbirinden kopuk görünen ayrıntıları bağlamasındadır.

Aynı model otomobil milyonlarca üretilir; işçinin ücreti de o otomobili alabilecek pazarın parçasıdır. Bu küçük hikâye, büyük iddianın evde, sokakta ya da kurum içinde nasıl çalışabileceğini görünür kılar.

Fordist refah cinsiyet, ırk ve küresel merkez-çevre eşitsizliklerini dışarıda bırakmıştır. İnsan niyeti ile kurumsal sonuç aynı yönde olmayabilir; bölümün gerilimi çoğu zaman tam burada doğar.

Bir büyüme modelinde verim kadar emeğin payını ve dışarı itilen grupları görmek gerekir. Kamusal kararı değerlendirirken ortalama sonuç kadar bedeli kimin ödediğini ve kimin konuşmadığını da sormak gerekir.

Sahnedeki zamanı biraz yavaşlattığımızda, “Fordizm: bant ve kitlesel tüketim” ile Postmodernliğin Durumu kitabının ana sorusu arasındaki bağ belirginleşir. İlk paragraftaki iddia ile örnekteki somut sonuç yan yana durduğunda, tek bir kişiyi suçlamanın ya da tek bir kurala sığınmanın neden yetersiz kaldığı görülür. Burada önemli olan ayrıntıları rastgele çoğaltmak değil, hangi ayrıntının sonucu gerçekten değiştirdiğini bulmaktır. Böylece bölüm, ezberlenecek bir cümleden çıkıp yeni bir olay karşısında sınanabilecek düşünme aracına dönüşür.

Fordizmin krizi

1970'lerde doygun pazar, petrol şoku, enflasyon ve katı üretim düzeni eski uzlaşmayı zorladı. Kavramın değeri, her şeyi açıklamasında değil, daha önce birbirinden kopuk görünen ayrıntıları bağlamasındadır.

Tek model üreten dev fabrika talep değişince hızla yön değiştiremez ve stok sahasında araçlar birikir. Aynı sahneye başka bir kişinin gözünden bakmak, açıklamanın sakladığı güç ve maliyet farkını ortaya çıkarabilir.

Kriz tek bir nedene indirgenemez; finans, jeopolitik ve sınıf mücadelesi birlikte etkiliydi. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız küçük bir etkendir; ölçüyü bağlam belirler.

Ekonomik kırılmada aynı anda üretim, talep, enerji, para ve siyaset göstergelerini izlemek gerekir. Sosyal medyadaki kesin hüküm karşısında hangi kanıtın eksik olduğunu sormak, acele genellemeyi durdurabilir.

Esnek birikim

Şirketler küçük parti, hızlı moda, taşeronluk ve coğrafi hareketle talep değişimine daha hızlı uyum sağlayan esnek birikime yöneldi. Bu çerçevede doğru kurulduğunda kitabın en çetin iddiası bile gündelik bir soruya dönüşür.

Bir marka tasarımı merkezde tutup dikimi farklı ülkelerdeki yüzlerce atölyeye haftalık siparişe dağıtır. Olayı yaşayan kişi bütün düzeni görmese bile düzen onun seçeneklerini sessizce daraltır ya da genişletir.

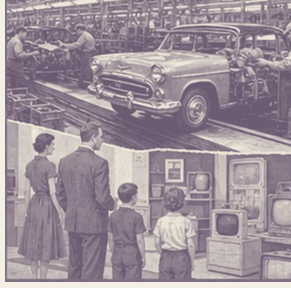
Esneklik şirket için çeviklik, çalışan için güvencesizlik anlamına gelebilir. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız küçük bir etkidir; ölçüyü bağlam belirler.

Bir iş modelinde riskin merkezden tedarikçiye ve çalışana nasıl aktarıldığını haritalamak gerekir. Küçük bir haftalık gözlem, fikrin gerçekten açıklayıcı mı yoksa yalnız kulağa etkileyici mi geldiğini gösterebilir.

Örneği tersinden düşündüğümüzde, “Esnek birikim” ile Postmodernliğin Durumu kitabının ana sorusu arasındaki bağ belirginleşir. İlk paragraftaki iddia ile örnekteki somut sonuç yan yana durduğunda, tek bir kişiyi suçlamanın ya da tek bir kurala sığınmanın neden yetersiz kaldığı görülür. Burada önemli olan ayrıntıları rastgele çoğaltmak değil, hangi ayrıntının sonucu gerçekten değiştirdiğini bulmaktır. Böylece bölüm, ezberlenecek bir cümleden çıkıp yeni bir olay karşısında sınanabilecek düşünme aracına dönüşür.

OKUMA EŞİĞİ 2 / 3

Ayrıntılardan büyük resme

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Kent bir kolaj olur
- Fordizm: bant ve kitlesel tüketim
- Fordizmin krizi
- Esnek birikim

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Çalışmanın parçalanması
- Finans hızlanır ve özerkleşir
- Zaman-mekân sıkışması
- Mekân sermaye için hem engel hem çözümdür

Bağlantı sorusu: “Kent bir kolaj olur” ile “Esnek birikim” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Çalışmanın parçalanması” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Çalışmanın parçalanması

Çekirdek kadro ile geçici, yarı zamanlı ve taşeron çevre arasındaki ayırım iş güvencesini ve ortak örgütlenmeyi zayıflatabilir. Bu başlangıç, bölümün sonunda varılacak hükmü değil, o hükmün hangi yoldan sınanacağını verir.

Aynı masada çalışan iki kişiden biri sigorta ve eğitim alırken diğeri haftalık sözleşmeyle ertesi gün çağrılmayı bekler. Sahnedeki şaşırtıcı sonuç tek bir kişinin niyetinden değil, küçük koşulların aynı yönde birleşmesinden doğar.

Esnek çalışma bazı kişiler için zaman özerkliği de sağlayabilir. Geçmiş bugünün birebir kopyası saymak kadar, aralarında hiçbir bağ yokmuş gibi davranmak da yanıltıcıdır.

Özgürlüğü sözleşme adından değil gelir güvencesi, pazarlık gücü ve reddetme kapasitesiyle ölçmek gerekir. Küçük bir haftalık gözlem, fikrin gerçekten açıklayıcı mı yoksa yalnız kulağa etkileyici mi geldiğini gösterebilir.

Finans hızlanır ve özerkleşir

Elektronik piyasalar ve yeni finans araçları parayı üretim yatırımlarından daha hızlı dolaştırıp kısa vadeli kazancı güçlendirdi. Kavramın değeri, her şeyi açıklamasında değil, daha önce birbirinden kopuk görünen ayrıntıları bağlamasındadır.

Fabrika kurmak yıllar sürerken para saniyeler içinde para biriminden arsaya, oradan hisseye geçebilir. Olayı yaşayan kişi bütün düzeni görmese bile düzen onun seçeneklerini sessizce daraltır ya da genişletir.

Finans üretim için kredi ve risk paylaşımı da sağlar; yalnız spekülasyon değildir. Burada kanıt, yorum ve değer yargısını birbirinden ayırmak özellikle önemlidir.

Bir finans yeniliğinde yarattığı gerçek yatırım, taşıdığı kaldıraç ve kaybı kimin üstlendiğini sormak gerekir. Bir iddia fazla rahatlatıcı geliyorsa onu yanlışlayabilecek sahneyi düşünmek, fikri daha sağlam kullanmayı sağlar.

Bu bağlantıyı bir adım daha izlediğimizde, “Finans hızlanır ve özerkleşir” ile Postmodernliğin Durumu kitabının ana sorusu arasındaki bağ belirginleşir. İlk paragraftaki iddia ile örnekteki somut sonuç yan yana durduğunda, tek bir kişiyi suçlamanın ya da tek bir kurala sığınmanın neden yetersiz kaldığı görülür. Burada önemli olan ayrıntıları rastgele çoğaltmak değil, hangi ayrıntının sonucu gerçekten değiştirdiğini bulmaktır. Böylece bölüm, ezberlenecek bir cümleden çıkıp yeni bir olay karşısında sınanabilecek düşünme aracına dönüşür.

Zaman-mekân sıkışması

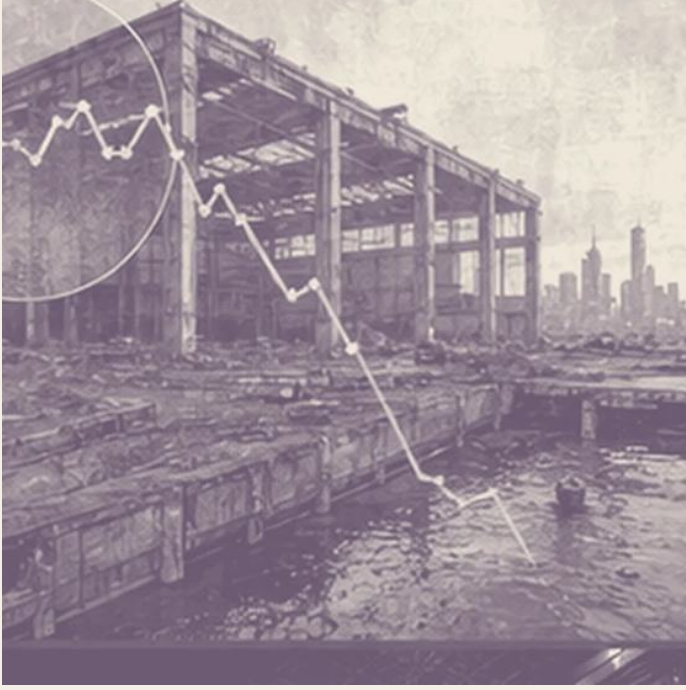
Ulaşım ve iletişim hızlandıkça uzaklıkların ekonomik ve kültürel anlamı küçülür, yaşamın ritmi sıkışır. Kavramın değeri, her şeyi açıklamasında değil, daha önce birbirinden kopuk görünen ayrıntıları bağlamasındadır.

Görüntülü toplantıda üç kıta aynı masadaymış gibi olur; hava kargosu mevsim dışı meyveyi ertesi gün getirir. Gündelik ayrıntı tam da bu nedenle önemlidir: soyut düşüncenin insana ve zamana değdiği yeri açık eder.

Mesafe herkes için eşit kaybolmaz; göçmen sınırda beklerken sermaye bir tuşla geçer. Bu eleştiri kitabı reddetmek değil, güçlü tarafıyla aşırı iddiası arasına görünür bir çizgi çekmektir.

Hız kazancının kime ait olduğunu ve bekleme maliyetini kimin taşıdığını ayrı ölçmek gerekir. Kamusal kararı değerlendirirken ortalama sonuç kadar bedeli kimin ödediğini ve kimin konuşmadığını da sormak gerekir.

Mekân sermaye için hem engel hem çözümdür

Sermaye uzaklığı aşmak isterken liman, yol, fabrika ve kent gibi sabit mekânlara büyük yatırım yapmak zorundadır. Yazar böylece tekil olayı daha geniş bir düzenin işareti olarak okumayı önerir.

Şirket hızlı dağıtım için dev depo kurar; pazar değişince kaçamadığı beton yatırım krize dönüşür. Örnek tek başına kanıt değildir; yine de iddianın hangi yönde sınanacağını gösteren sağlam bir büyüteçtir.

Altyapı yalnız sermayeye değil halka uzun vadeli yarar sağlayabilir. Tek bir etkileyici örneğin bütün toplumlar ve dönemler adına konuşmasına izin vermemek gerekir.

Büyük projede hareket kazanan akışla yere bağlanan borç, çevre ve topluluk maliyetini birlikte görmek gerekir. Kamusal kararı değerlendirirken ortalama sonuç kadar bedeli kimin ödediğini ve kimin konuşamadığını da sormak gerekir.

OKUMA EŞİĞİ 3 / 3

Son sorulara yaklaşıırken

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Çalışmanın parçalanması
- Finans hızlanır ve özerkleşir
- Zaman-mekân sıkışması
- Mekân sermaye için hem engel hem çözümdür

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Mekânsal çözüm ve kriz erteleme
- İmaj üründen hızlı dolaşır
- Postmodern kültür kapitalizmin aynası mı?
- Değişimin içinde süreklilik

Bağlantı sorusu: “Çalışmanın parçalanması” ile “Mekân sermaye için hem engel hem çözümdür” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Mekânsal çözüm ve kriz erteleme” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Mekânsal çözüm ve kriz erteleme

Aşırı biriken sermaye yeni bölge, altyapı ve emlak yatırımı bularak krizini coğrafi olarak erteleyebilir. Yazarın temel hamlesi, alışılmış açıklamanın arkasında çalışan görünmez ilişkiyi ortaya çıkarmaktır.

Merkezde kâr düşen şirket ucuz emekli bölgeye fabrika, devlet de yol ve liman kurar. Bu olayın tersini hayal etmek, hangi ayrıntının zorunlu hangisinin değişebilir olduğunu anlamayı kolaylaştırır.

Yeni yatırım yerel gelir ve beceri yaratabilir; sonuç yalnız sömürü değildir. Sonraki araştırmalar ayrıntıları değiştirebilir, fakat iyi soru yeni bilgilerle yeniden sınanabildiği için yaşamayı sürdürür.

Yatırımın yerel tedarik, ücret, vergi, çevre ve çekilme sonrası dayanıklılığını değerlendirmek gerekir. Bir haber okurken amaç kavramı insanlara etiket yapmak değil, söylenmeyen koşulu ve bedeli fark etmektir.

Aynı olaya başka bir kişinin gözünden bakıldığında, “Mekânsal çözüm ve kriz erteleme” ile Postmodernliğin Durumu kitabının ana sorusu arasındaki bağ belirginleşir. İlk paragraftaki iddia ile örnekteki somut sonuç yan yana durduğunda, tek bir kişiyi suçlamanın ya da tek bir kurala sığınmanın neden yetersiz kaldığı görülür. Burada önemli olan ayrıntıları rastgele çoğaltmak değil, hangi ayrıntının sonucu gerçekten değiştirdiğini bulmaktır. Böylece bölüm, ezberlenecek bir cümleden çıkıp yeni bir olay karşısında sınanabilecek düşünme aracına dönüşür.

İmaj üründen hızlı dolaşır

Kısa ürün döngüsünde marka ve yaşam tarzı imgesi maddi nesneden daha hızlı değer kazanıp kaybedebilir. Bu çerçeve doğru kurulduğunda kitabın en çetin iddiası bile gündelik bir soruya dönüşür.

Basit spor ayakkabı ünlü yüz ve kent hikâyesiyle statü işaretine dönüşür, sonra bir sezonda unutulur. Sahneyi yavaşlatarak baktığımızda karar sandığımız şeyin öncesinde biriken birçok küçük etki fark edilir.

İmajın değeri tamamen sahte değildir; aidiyet ve estetik deneyim gerçek olabilir. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız küçük bir etkidir; ölçüyü bağlam belirler.

Satın alırken kullanım değeri, sembolik vaat ve kısa ömürlü moda baskısını ayrı düşünmek gerekir. İşyerinde ya da evde kişiyi suçlamadan önce davranışı üreten koşulu değiştirmek daha öğretici bir deney olabilir.

Postmodern kültür kapitalizmin aynası mı?

Harvey kültürel parçalanma ve hızın esnek birikimin ekonomik ritmiyle ilişkili olduğunu savunur. Mesele sözcüğün tanımından çok, tanımın hangi eski alışkanlığı görmemizi sağladığıdır.

Haftalık değişen moda, kısa video ve proje bazlı iş aynı hızlı yenilenme duygusunda buluşur. Örneğin gücü süslü olmasından değil, kavramın hangi adımda gerçeğe dokunduğunu göstermesinden gelir.

Sanatı ekonominin doğrudan yansıması saymak yaratıcıların, siyasetin ve bağımsız kültürel geleneğin rolünü küçültür. Yazarın güçlü tonu, olasılık ve bağlam payını yok etmez; gerçek hayat iki uç arasında birçok ara renk taşır.

Benzer ritim gördüğümüzde doğrudan neden yerine aradaki kurum ve teşvikleri göstermemiz gerekir. Dijital araçlar sahneyi değiştirmiş olsa da güven, korku, itibar ve güç arayışı yeni biçimler altında sürer.

Kavramı gerçek bir karara uyguladığımızda, “Postmodern kültür kapitalizmin aynası mı?” ile Postmodernliğin Durumu kitabının ana sorusu arasındaki bağ belirginleşir. İlk paragraftaki iddia ile örnekteki somut sonuç yan yana durduğunda, tek bir kişiyi suçlamanın ya da tek bir kurala sığınmanın neden yetersiz kaldığı görülür. Burada önemli olan ayrıntıları rastgele çoğaltmak değil, hangi ayrıntının sonucu gerçekten değiştirdiğini bulmaktır. Böylece bölüm, ezberlenecek bir cümleden çıkıp yeni bir olay karşısında sıranabilecek düşünme aracına dönüşür.

Değişimin içinde süreklilik

Postmodern kopuşa rağmen sermaye birikimi, rekabet ve kriz eğilimlerinin sürdüğünü; yeni biçimin eski sistemin dönüşümü olduğunu söyler. Bu başlangıç, bölümün sonunda varılacak hükmü değil, o hükmün hangi yoldan sınanacağını verir.

Fabrika bacası yerini veri merkezine bırakır ama yatırım yine zamanı kısaltıp yeni pazar arar. İnsan yüzü eklenince tartışmanın bedeli de görünür olur; kavram yalnız kitap sayfasında kalmaz.

Dijital ekonomi mülkiyet ve emek biçimlerinde gerçekten yeni özellikler de üretmiştir. Yazarın görmediği deneyimler ve dışarıda bıraktığı kişiler, kavramın sınırını anlamak için ayrıca dinlenmelidir.

Kopuş ile sürekliliği sloganla değil kâr modeli, çalışma ilişkisi, teknoloji ve mekân verisiyle karşılaştırmak gerekir. Küçük bir haftalık gözlem, fikrin gerçekten açıklayıcı mı yoksa yalnız kulağa etkileyici mi geldiğini gösterebilir.

SON DURAKLAR · SINIR

18. DURAK

Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer

Harvey postmodern sanatın tamamını değersiz veya yalnız kapitalizmin kuklası saymaz. Kültürel biçimlerle üretim, finans ve zaman-mekân deneyimi arasında tarihsel bağlantı kurar.

Bir binadaki eski kemer tek başına esnek birikim kanıtı değildir; onu mümkün kılan yatırım, turizm, marka ve kent politikasını göstermeden ilişki kurulmuş olmaz.

Postmodernliğin Durumu için doğru okuma, güçlü cümleyi tek başına taşımak yerine onu destekleyen örneği ve sınırını da birlikte hatırlamaktır.

SON DURAKLAR · TARTIŞMA

19. DURAK

Kitap hakkında süren tartışma

Kitap postmodernizm üzerine en etkili disiplinler arası çalışmalardan oldu; zaman-mekân sıkışması kavramı coğrafya, sosyoloji, mimari ve medya çalışmalarında yaygınlaştı.

Eleştirmenler kültürü ekonomik dönüşüme fazla bağladığını, postmodernizmin farklı siyasi ve estetik biçimlerini tek eğilimde topladığını ve Fordizmden esnekliğe geçişi fazla temiz çizdiğini savundu.

Bir esere yöneltilen ciddi itiraz, onu otomatik olarak değersizleştirmez. Postmodernliğin Durumu bugün hâlâ okunuyorsa bunun nedeni yalnız verdiği cevaplar değil, itirazların bile çevresinde dönmeye devam ettiği güçlü sorulardır.

SON DURAKLAR · BUGÜN

20. DURAK

Bugüne taşınan üç soru

Hız kimin mesafesini kısaltıyor? Esneklik riskini kim taşıyor? Kültürel görüntüyle ekonomik mekanizma arasında gerçek ara bağ var mı?

Gün içinde kullandığınız bir ürünü seçin; tasarım, üretim, finansman, taşıma, reklam ve atık duraklarını bir dünya haritası gibi sıralayın.

Postmodernliğin Durumu bu soruların hemen cevaplanmasını beklemez. İyi kitap bazen yeni bir bilgi vermekten önce, doğal sandığımız bir duruma başka gözle bakmayı öğretir.

SON DURAKLAR · ÖZ

21. DURAK

Bir cümlede kitabın özü

Postmodern parçalanma yalnız estetik moda değildir; hızlanan sermaye, esnek üretim ve daralan mesafe deneyimiyle birlikte doğar, fakat bu bağ her yerde eşit ve tek yönlü değildir.

Akılda tutulacak son görüntü, mor, petrol mavisi ve bakır tonlarında kolaj bir metropol; saat kadrıkları, konteyner yolları, neon klasik kemerler ve bükülen dünya haritasının tek hız girdabında birleştiği güçlü bir sahnedir. Bu görüntü ayrıntıların yerini tutmaz; ana soruya geri dönmek için bir işaret levhasıdır.

Postmodernliğin Durumu adlı özgün eseri okumak, burada sadeleştirilen yolun ritmini, kanıtlarını ve yazarın kendi sesini görmenin tek yoludur. Bu rehber kapıyı kapatmak için değil, ardındaki odanın neden ilginç olduğunu göstermek için hazırlandı.

KAYNAKLAR VE KAPSAM

Neye dayandık, nerede durduk?

[1] Wiley - The Condition of Postmodernity

[2] Canadian Centre for Architecture - The Condition of Postmodernity

TELİF VE SORUMLULUK NOTU

Bu çalışma eğitim ve araştırma amacıyla hazırlanmış özgün bir özet ve yorum rehberidir. Kitabın cümlelerini yeniden üretmez ve özgün eserin yerini tutmaz. Sağlık ve psikoloji başlıkları genel bilgi verir; tanı, tedavi veya kişiye özel profesyonel öneri değildir.

SON CÜMLE

Postmodernliğin Durumu adlı özgün eseri okumak, burada sadeleştirilen yolun ritmini, kanıtlarını ve yazarın kendi sesini görmenin tek yoludur. Bu rehber kapıyı kapatmak için değil, ardındaki odanın neden ilginç olduğunu göstermek için hazırlandı.